

Toimeksianto: Tehdä ehdotus YSON käsitteiden tarkemmasta jaottelusta ominaisuudet-kategorian sisällä linjassa ontologian muiden kategorioiden kanssa, merkitä Drive-listauksessa oleville käsitteille yläkäsite ja jollei käsite sijoitu ominaisuus-kategoriaan, ehdottaa sille uusi paikka.

Susanna Nykyrin lähtömuistiosta (11.8.2015) (Kiwissä):

- "Yksimielisyyss saavutettu seuraavasta: jako sisäisiin ja ulkoisiin ominaisuuksiin poistetaan. Tilalle "yleiset ominaisuudet" ja lukuisia spesifejä "kemiaalliset ominaisuudet"-tyyppisiä käsitteitä, jotka ovat tarkkarajaisia ja joita on helpompi hahmottaa. Monipolvisen hierarkian sijaan voisi kiinnittää enemmän huomiota RT-suhteisiin ja temaattisiin ryhmiin.
- Yleiset ominaisuudet -käsitteen funktio olisi: tänne olisi hyvä laittaa sellaiset, jotka liittyvät erilaisiin objekteihin, esim. ihmisiin, esineisiin, toimintaan tms. Ei kannattaisi jakaa "joustavuus (ihmisen)", "joustavuus (organisaation)" ja "joustavuus (materian)" jne., vaan laittaa tällaiset tapaukset "yleisiin ominaisuuksiin".
- Ei kannata tehdä kovin hienojakoista jaottelua, koska yksittäiset käsitteet eivät istu helposti liian hienojakoiseen, ja näiden hyöty tiedonhaussa ja esim. haunlaajennuksessa on varsin kyseenalainen. Olisi hyvä suosia vain selkeärajaisia spesifejä ominaisuusluokkia kuten "kemiaalliset ominaisuudet"."

Oheinen ominaisuuksien sijoittelu ehdotetuille paikoille perustuu tietokantojen, erityisesti Melindan, tutkimiseen, YSOssa jo aiemmin tehtyihin ratkaisuihin (ml. yllä oleva dokumentti) sekä sanakirjojen ja lähdekriittisesti tarkasteltujen verkkolähteiden määritelmiin. Muut, mm. jo aiemmin suullisissa keskusteluissa esille tulleet tai kirjallisesti esitetyt hahmotelmat jaottelumahdollisuuksista on myös otettu huomioon.

Se, että käsitteet jakautuisivat kauniisti ja yksiselitteisesti omiin ryhmiinsä, olisi toivottavaa mutta osoittautuu melko mahdottomaksi. Olipa ryhmittely millainen hyvänsä, aina on käsitteitä, joita on hankala sijoittaa, ja myös henkilökohtaiset mielipiteet sijoituspaikan oikeellisuudesta vaihtelevat.

E erityisen vaikeita olivat ryhmään 02 Filosofia kuuluvat ominaisuudet. Nyt ne on sijoitettu parhaimmaksi katsotulle paikalle nykyisessä ehdotuksessa, mutta järkevin paikka niille tuntuisi olevan jokin aivan oma ryhmänsä, sillä ne ovat erityisen abstrakteja ja omassa maailmassaan. En kuitenkaan ehdota tässä vaiheessa mitään "käsitteelliset ominaisuudet" -ryhmää. Luonteva vertailukohta näille on olio-kategorian käsitteet-käsite, jossa on vastaavantyyppisiä filosofian käsitteitä ja joka vaatii vielä käsittelyä (issue # 505). Mahdollisesti ongelmalliset 02-ominaisuudet voisi poimia sitten omaksi ryhmäkseen ja nimetä analogisesti tämän ryhmän kanssa.

Ryhmiin nimityksiin ei ole otettu erityisesti kantaa, sillä asiaa vielä pohditaan (issue #652).

Ominaisuuksien jako

Ominaisuudet-käsitteen nykyisessä huomautuksessa mainitaan, että ”Ominaisuudet luonnehtivat olioita ja tapahtumia”. Ominaisuudet voivat luonnehtia myös toisia ominaisuuksia ja toimintaa.

Biologiset ominaisuudet

- Nykyinen huomautus ”elolliseen olioon liittyvät ominaisuudet”. Onko riittävä? Myös fyysiset tai mentaaliset ominaisuudet voivat liittyä elolliseen olioon.
- Ehdotus: Elollisen olion elintoimintoihin ja elollisen luonnon toimintaan liittyviä ominaisuuksia.

Fyysiset ominaisuudet

- Nykyinen huomautus: ”Elolliseen tai elottomaan olioon liittyvät ominaisuudet”. Onko riittävä?
  - Ehdotus: Kvantitatiivisia, aineelliseen liittyviä ominaisuuksia, joita tyypillisesti mitataan mittayksiköin. Voivat liittyä elolliseen tai elottomaan olioon.
- Alahierarkiat:
  - fyysiset ominaisuudet
  - kemialliset ominaisuudet

Mentaaliset/henkiset ominaisuudet

- Elollisen yksilön tai yksilöryhmän henkisiä ominaisuuksia ja mielen sisäisiin tapahtumiin liittyviä ominaisuuksia. Tyypillisesti ihmiseen, joskus myös eläimeen liittyviä.

Yhteiskunnalliset ominaisuudet

- Ominaisuuksia, jotka muodostuvat yhteiskunnan ja siinä vallitsevan kulttuurin sisällöllisesti muovaamina.
- Alahierarkiat:
  - oikeudelliset ominaisuudet
  - uskontoon liittyvät ominaisuudet (voisivat olla myös ylemmällä tasolla samanarvoisena yhteiskunnallisten ominaisuuksien kanssa)

- keskinäiseen toimintaan ja suhteisiin liittyvät ominaisuudet (tämän ryhmän tarpeellisuus?)
  - sukulaisuuteen liittyvät ominaisuudet
- yhteiskunnan rakenteeseen liittyvät ominaisuudet
- kulttuuriset ominaisuudet (voisivat olla myös ylemmällä tasolla samanarvoisena yhteiskunnallisten ominaisuuksien kanssa)

Yleiset ominaisuudet

- Voivat luonnehtia monenlaisia olioita ja ilmiöitä.
  - Tietokannoissa niitä on käytetty erilaisissa yhteyksissä eli niitä ei voida sijoittaa vain yhteen ainoaan ominaisuuskategoriaan, kuten henkisiin tai biologisiin ominaisuuksiin.
  - Monet yleisistä ominaisuuksista ovat sisällöllisesti ohuempia kuin muut ominaisuudet: niitä harvemmin tutkitaan itsenäisinä entiteetteinä. Ne esiintyvät tyypillisesti lisämääreen kaltaisina jollekin muulle.
  - Ongelmallisia ontologian idean kannalta, sillä niiden tarkka merkitys ilmenee vasta käyttöyhteydestä. Tarkempi sijoittelu vaatisi monille käsitteille tarkenteita.
    - Esim. avoimuus (mentaalinen), avoimuus (yhteiskunnallinen); läpinäkyvyys (fyysinen), läpinäkyvyys (yhteiskunnallinen)

Ohessa listaukset ryhmistä (ei alakäsitteitä) (jokunen saattaa puuttua listalta). Mahdolliset huomiot käsitteistä löytyvät Drive-listauksesta.

Biologiset ominaisuudet

aistit	itävyys	lihasvoima
alipainoisuus	kaksineuvoisuus	lihavuus
anaerobinen kynnys	kaljuus	likinäköisyys
fenotyyppi	karsastus	luuntiheys
genotyyppi	karvoitus	monioireisuus
hampaattomuus	kuivuudenkestävyys	neuroplastisuus
hedelmällisyys	kylläisyys	nopeuskestävyys
hedelmättömyys	kömpelyys	oikeakätisyys
huonokuuloisuus	laihuus	perimä
ihonväri	lapsettomuus	perinnöllisyys

periytyvyys	sukukypsyy	veriryhmät
pitkäikäisyys	sukupuoli	viljavuus
puhekyvyttömyys	syke	värisokeus
parenta	syntymäpaine	yksineuvoisuus
ravinnontarve	taudinkestävyys	yliliikkuvuus
resistenssi	vaihtolämpöisyys	ärtyvyys
Rh-tekijä	vaistot	
ruumiinlämpö	vammaisuus	
ruumiinrakenne	vasenkätisyys	

Fyysiset ominaisuudet

Fysikaaliset ominaisuudet

Kemialliset ominaisuudet

(ei lueteltu tässä)

+ seuraavat:

aineen olomuodot	koostumus	polttopisteet
asennot	korkeus	ryhti
etäisyys	kuumuus	sijainti
fyysinen kuormittavuus	kylmyys	suureet
hiljaisuus	leveys	syvyys
ilma – lämpötila	liikeradat	toleranssit
ilmanpitävyys	liikkumattomuus	tyhjyys
kaksiulotteisuus	lämpöarvo	vedenpitävyys
kaltevuus	mitat	vesi – lämpötila
kantavuus	näkymättömyys	vesiarvo
kiehumispiste	paino	viskositeetti
koko	painopiste	väri (ominaisuudet)
kolmiulotteisuus	paksuus	

Mentaaliset/henkiset ominaisuudet

absoluuttinen sävelkorva	keskittymiskyky	psykkinen kuormittavuus
ahkeruus	kokemuksellisuus	rationaalisuus
ajokyky	kompetenssi	reflektiivisyys
apatia	koulukypsyys	rytmitaju
arvostelukyky	koulutettavuus	sisu
assertiivisuus	koulutushalukkuus	subjektius
elämyksellisyys	kyvykkyys	systeemiäly
elämäntaito	lahjakkuus	tahto
epäinhimillisuus	laiskuus	taidot
epäitsekkyyttä	luonteenpiirteet	temperamentti
epärehellisyys	maku (arvostelukyky)	tunneäly
henkisyys	menteliteetti	tyhmyys
hoitomyöntyvyys	mielikuivitus	työhalukkuus
huolestuneisuus	moniaistisuus	uskollisuus
identiteetti	negatiivisuus	valenssi (mentaaliset ominaisuudet)
impulsiivisuus	omaehtoisuus	viihtyvyys
inhimillisuus	omatoimisuus	vireys
innovatiivisuus	opiskelukyky	yhteistyökyky
intentionaalisuus	oppimistyyli	ylpeys
irrationaalisuus	passiivisuus	älykkyys
itsekkyyttä	persoonallisuuden piirteet	
itsenäisyys (yksilöt)	positiivisuus	

Yhteiskunnalliset ominaisuudet

aatteellisuus	alueellisuus	anonymiteetti
ajantasaisuus	ammattitausta	antiamerikkalaisuus

asiakaslähtöisyys	loukkaamattomuus	poliittinen epävakaisuus
asiantuntijuus	lukutaidottomuus	poliittinen korrektius
avuntarve	luokkatietoisuus	poliittisuus
ekologisuus	maahanmuuttajatausta	potilaslähtöisyys
epäoikeudenmukaisuus	maanarvo	provenienssi
ergonomia	maanpuolustustahto	puolueettomuus
goodwill	maksuhalukkuus	päätoimisuus
henkilöllisyys	maksukyky	rahanarvo
hoitoisuus	maksukyvyttömyys	rikkaus
huono-osaisuus	maksullisuus	sitoutumattomuus
hyvinvointi (taloudellinen)	maksuttomuus	sosiaalinen periytyvyys
hyväosaisuus	markkina-arvo	sosiaalinen sukupuoli
isänmaallisuus	matalapalkkaisuus	sosiaalinen tausta
itsenäisyys (valtiot ja yhteisöt)	matriarkaalisuus	sotataito
joutilaisuus	miesvaltaisuus	sukupuolineutraalius
julkisuus	moniammatillisuus	sukupuolisensitiivisyys
kansalaisuus	moniongelmaisuus	suvereniteetti
kansallisuus	määräaikaisuus	taloudellisuus
kaupallisuus	naisvaltaisuus	tarpeet
kelpoisuus	normatiivisuus	taso
kiireellisyys	omavaraisuus	tavoitettavuus
kiireettömyys	omistajuus	tekijyys
kilpailukyky	opettajuus	tietokoneavusteisuus
koulutustausta	ostovoima	transnationaalisuus
kuluttajuus	paikallisuus	tuloksellisuus
käyttäjälähtöisyys	pakollisuus	tuotantokyky
laatu	pappeus	tuottavuus
lapsikeskeisyys	patriarkaalisuus	turvallisuus
lapsilähtöisyys	perhekeskeisyys	tutkijuus
liittoutumattomuus	perhetausta	tutkintojen vastaavuus
lisäarvo	poikkihallinnollisuus	työelämälähtöisyys

työkyky	työvoimantarve	vähävaraisuus
työkyvyttömyys	uudenaikaisuus	yksityisyys
työllisyys	vaatimustenmukaisuus	ylikansallisuus
työllisyysaste	vakavaraisuus	ympäristöystävällisyys
työn imu	varakkuus	yrittäjyys
työn kuormittavuus	verkkoneutraliteetti	
työvoiman vaihtuvuus	verotusarvo	

Yhteiskunnan rakenteeseen liittyvät ominaisuudet

aluerakenne	kuntarakenne	väestörakenne
ammattirakenne	palvelurakenne	yhdyskuntarakenne
asukasrakenne	sosiaalinen rakenne	yhteiskuntarakenne
elinkeinorakenne	taloudellinen rakenne	
ikä rakenne	tuotantorakenne	

Keskinäiseen toimintaan ja suhteisiin liittyvät ominaisuudet

alaistaidot	naapuruus	uskottavuus
auktoriteetti	osallisuus	uskottomuus
esimiestaidot	provokatiivisuus	vapaaehtoisuus
johtajuus	puheenjohtajuus	vastuullisuus
joukkoäly	ryhmädynamiikka	vastuuttomuus
jäsenyys	seksuaalinen viehätysvoima	vieraus
kuuluisuus	solidaarisuus	väkivallattomuus
lojaalius	toiseus	väkivaltaisuus
luottamuksellisuus	tunnettuus	yhteisöllisyys
muukalaisuus	ulkopuolisuus	

Sukulaisuussuhteisiin liittyvät ominaisuudet

isättömyys	sisaruus	äidittömyys
leskeys	sukulaisuus	
moniaivisuus	vanhemmuus	
naimattomuus	yksiaivisuus	

Uskontoon liittyvät ominaisuudet

harhaoppisuus	kristillisuus	tunnustuksellisuus
hengellisyys	puhdasoppisuus	uskonnollisuus
jumaluus	pyhyys	uskonnottomuus

Oikeudelliset / oikeuden alaan liittyvät ominaisuudet

esteellisyys	perustuslainmukaisuus	syöttömyys
laillisuus	pätemättömyys	taannehtivuus
lainvoima	rangaistavuus	tahallisuus
legitimiteetti	rankaisemattomuus	vilpitön mieli
oikeudenvastaisuus	rikostausta	
oikeusvarmuus	syllisyys	
oikeusvoima	syntakeisuus	

Kulttuuriset ominaisuudet

absurdi	eksotiikka	hulluus
alastomuus	esteettisyys	humalahakuisuus
armeliaisuus	etnisuus	hyvyys
dokumentaarisuus	habitus	ihmisuus

insinööriaito	monikulttuurisuus	rumuus
intertekstuaalisuus	monitaiteisuus	ruumiillisuus
kaksikielisyys	monitieteisyys	siisteys
kansainvälisyys	naisuus	siveellisyys
kansanluonne	neitsyys	taiteidenvälisyys
kirjapainotaito	nerous	taiteilijuus
kohteliaisuus	normaalius	tieteidenvälisyys
kohtuus	oikeakielisyys	tyttöys
kulttuurienvälisyys	oppineisuus	tyyli (ominaisuudet)
kulttuuritausta	pahuus	viattomuus
kuolevaisuus	poikkitieteisyys	vieraanvaraisuus
luonnonmukaisuus	porvarillisuus	viihtyisyys
maailmankansalaisuus	postmoderni	vintage
mieheys	puhtaus	yksikielisyys
moderni	puolikielisyys	ylellisyys
monikielisyys	retro	

Yleiset ominaisuudet

abstraktisuus	eheys	heterogeenisuus
agentiivisuus	ekspressiivisyys	hitaus
aitous	elinvoimaisuus	homogeenisuus
aktiivisuus	ennustettavuus	ikä
aktivaatiotaso	epäjatkuvuus	ilmaantuvuus
alkuperä	epävarmuus	interaktiivisuus
alttius	erilaisuus	itseohjautuvuus
arvo	erot	jatkuvuus
autenttisuus	esiintyvyys	joustavuus
avoimuus	esteettömyys	jäljitettävyyys
dialogisuus	geneerisyys	kapasiteetti
dynaamisuus	haavoittuvuus	kattavuus

kerrostuneisuus	monivaikutteisuus	soveltuvuus
kesto	multimodaalisuus	spontaanius
kestävyys	muunneltavuus	stabiilius
koheesio	muutosvalmius	suhteellisuus
koherenssi	narratiivisuus	suorituskyky
kokeellisuus	niukkuus	suunnitelmallisuus
kokemattomuus	notkeus	säilyvyys
kokonaisvaltaisuus	näkyvyys	tarkkuus
kompleksisuus	näkökulma	tehokkuus
konkreettisuus	oikeellisuus	temporaalisuus
kontrasti	peittävyys	todennäköisyys
korvaavuus	performatiivisuus	toimijuus
kunto	poikkeavuus	toiminnallisuus
laajuus	puutteet	toimintakyky
laatu	pysyvyys	toimintamuodot
levinneisyys	rakenne	toimivuus
liikkuvuus	reaaliaikaisuus	toistettavuus
luotettavuus	reaktiivisuus	tunnusmerkit
läheisyys	refleksiivisyys	tuntomerkit
lämmönsieto	relevanssi	täsmällisyys
läpinäkyvyys	resilienssi	ulkonäkö
löytyvyys	resoluutio	ulottuvuus
materiaalisuus	riippumattomuus	universaalisuus
modulaarisuus	riippuvuus	vaativuus
monialaisuus	riittävyys	vaihtuvuus
monikanavaisuus	rytmiikka	vaikuttavuus
monimuotoisuus	saatavuus	vakaus
moninaisuus	samanlaisuus	vakavuus
monipuolisuus	sidonnaisuus	valikoivuus
moniselitteisyys	sietokyky	valmiudet
monitoimisuus	siirrettävyys	varmuus

vastaavuus	yhdenmukaisuus	yksinkertaisuus
vetovoimaisuus	yhteenkuuluvuus	yksipuolisuus
viat	yhteistoiminnallisuus	yksiselitteisyys
visuaalisuus	yhtenäisyys	
voimakkuus	ykseys	

Ehdotetaan siirrettäväksi pois ominaisuuksista

amusia	kausatiivisuus	raittius
analogia	kehontuntemus	rytmi
androgynia	kielisukulaisuus	sairastavuus
arvet	kontekstuaalisuus	seksuaalinen haluttomuus
asymmetria	kontingenssi	serotyyppe
avioituvuus	kotiseututuntemus	spektrit
definiittisyys	kunnia	suosio
deprivaatio	kuolemattomuus	symmetria
edellytykset	kuolleisuus	syntyvyys
ekvivalenssi	käsiala	taittovirheet
elinkaari	lapsukset	tajunta
elämänkaari	lattajalka	terveydentila
emotiivisuus	levikki	tiedostamaton
epämuodostumat	luonnontila	toimintarajoitteet
estot	maine	transitiivisuus
fanius	osaaminen	tupakoimattomuus
frekvenssit	pakolaisuus	tähteys
hoitotahto	parviäly	uusavuttomuus
ihmistuntemus	persoonallisuus	uususkonnollisuus
immunitaetti	piilokiveksisyys	vammat
intersubjektivisuus	pimeys	vasen ja oikea
itsetuntemus	päihteettömyys	vastakohtat

verenpaine

vietit

virheet

välttämättömyys

välttämättömyys

äärettömyys